ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः श्री गुरुभ्यो नमः,
हरिः ॐ

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय आरण्यके प्रथमः

Contents

1.1 प्रथमः प्रपाठकः- अरुणकेतुकचयनं **1**
ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ॐ
1.1 प्रथमः प्रपाठकः- अरुणकेतुकचयनं

1.1 प्रथमः प्रपाठकः- अरुणकेतुकचयनं

T.A.1.1.1

भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः । भद्रं पश्येमाक्षभिर् यजत्राः । स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवाꣳ सस्तनूभिः । व्यशेम देवहितं यदायुः ॥ स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः । स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः । स्वस्ति नस्तार्क्ष्यो अरिष्टनेमिः । स्वस्ति नो बृहस्पतिर्-दधातु ॥ आपमापामपः सर्वाः । अस्मा-दस्मा-दितोऽमुतः **1**

T.A.1.1.2

अग्निर्वायुश्च सूर्यश्च । सह सञ्च-स्करद्भिया ॥ वाय्वश्वा रश्मिपतयः । मरीच्यात्मानो अद्रुहः । देवीर् भुवन सूवरीः । पुत्रवत्त्वाय मे सुत ॥ महानाम्नीर्-महामानाः । महसो महसः स्वः । देवीः पर्जन्य सूवरीः । पुत्रवत्त्वाय मे सुत । **2**

T.A.1.1.3

अपाश्युष्णि-मपा रक्षः । अपाश्युष्णि-मपा रघं । अपाघ्रामप चावर्ति । अप देवीरितो हित ॥ वज्रं देवीरजीताꣳश्च । भुवनं देवसूवरीः । आदित्यानदितिं देवीं । योनिनोर्द्ध-मुदीषत ॥ शिवा नः शन्तमा भवन्तु । दिव्या आप ओषधयः( ) । सुमृडीका सरस्वति । मा ते व्योम सन्दृशि । **3**

(अ॒मुतः॑ - सु॒ - तौष॑धयो॒ द्वे च॑) **1**

T.A.1.2.1

स्मृतिः॑ प्र॒त्यक्ष॑-मैति॒ह्यं॑ । अनु॑मान-श्चतुष्ट॒यं । ए॒तैरादि॑त्य मण्डलं । सर्वै॑रेव॒ विधी॑स्यते ॥ सूर्यो॒ मरी॑चि॒माद॑त्ते । सर्वस्मा॑द् भुव॑नाद॒धि । तस्याः पाक वि॑शेषे॒ण । स्मृ॒तं काल॑ वि॒शेष॑णं ॥ न॒दीव॒ प्रभ॑वात् का॒चित् । अ॒क्षय्या॑थ् स्यन्द॒ते य॑था **4**

T.A.1.2.2

तान्नद्योऽभि स॑माय॒न्ति । सो॒रुः सती॑ न नि॒वर्त॑ते ॥ ए॒वन्ना॒ना स॑मुत्था॒नाः । का॒लाः सं॑म्वथ्स॒रꣳ श्रि॑ताः । अणुशश्च म॑हश॒श्च । सर्वे॑ समव॒यन्ति॑ तं ॥ स तैः॑ स॒र्वैः स॑माविष्टः । ऊ॒रुः स॑न्न नि॒वर्त॑ते । अधि सम्वथ्स॑रं वि॒द्यात् । तदेव॑ लक्ष॒णे । **5**

T.A.1.2.3

अणुभिश्च म॑हद्भि॒श्च । स॒मारू॑ढः प्र॒दृश्य॑ते । सम्वथ्सरः प्र॑त्यक्षे॒ण । ना॒धिस॑त्त्वः प्र॒दृश्य॑ते ॥ प॒टरो॑ विक्लि॑धः पि॒ङ्गः । ए॒तद् व॑रुण॒ लक्ष॑णं । यत्रैत॑-दुप॒दृश्य॑ते । स॒हस्रं॑ तत्र॒ नीय॑ते ॥ एकꣳ हि शिरो ना॑ना मु॒खे । कृ॒थ्स्नं त॑दृत॒ लक्ष॑णं **6**

T.A.1.2.4

उभयतः सप्तेन्द्रिया॒णि । ज॒ल्पितं॑ त्वेव॒ दिह्य॑ते ॥ शु॒क्लकृष्णे सम्वथ्सर॒स्य । दक्षिण वाम॑योः पा॒र्श्वयोः । तस्यै॒षा भव॑ति ॥ शु॒क्रं ते॑ अ॒न्यद्य॑ज॒तं ते॑ अ॒न्यत् । विषु॑रूपे॒ अह॑नी॒ द्यौरि॑वासि । विश्वा॒ हि मा॒या अव॑सि स्वधावः । भ॒द्रा ते॑ पूषन्नि॒ह रा॒तिर॒स्त्विति॑ ॥ नात्र॒ भुव॑नं ( ) । न पू॒षा । न प॒शवः॑ । नादित्यः सम्वथ्सर एव प्रत्यक्षेण प्रियतमं वि॒द्यात् । एतद्वै सम्वथ्सरस्य प्रियतमꣳ रू॒पं । योऽस्य महानर्थ उत्पथ्स्यमा॑नो भ॒वति । इदं पुण्यं कु॑रुष्वे॒ति । तमाहर॑णं द॒द्यात् । **7**

(य॒था॒ - ल॒क्ष्ण - ऋ॑तु॒लक्ष्ण॑ं - भुव॑नꣳ स॒प्त च॑) **2**

T.A.1.3.1

सा॒क॒ञ्जानाꣳ॑ स॒प्तथ॑माहु-रेक॒जं । षडु॑द्य॒मा ऋष॑यो देव॒जा इति॑ । तेषा॑मि॒ष्टानि॒ विहि॑तानि धाम॒शः । स्था॒त्रे रे॑जन्ते॒ विकृ॑तानि रूप॒शः ॥ कोनु॑ मर्या॒ अमि॑थितः । सखा॒ सखा॑यमब्रवीत् । जहा॑को अ॒स्मदी॑षते ॥ यस्ति॒त्याज॑ सखि॒विदꣳ॒ सखा॑यं । न तस्य॑ वा॒च्यपि॑ भा॒गो अ॑स्ति । यदीꣳ॑ शृ॒णोत्य॒लकꣳ॑ शृणोति **8**

T.A.1.3.2

न हि प्र॒वेद॑ सुकृ॒तस्य॒ पन्था॒मिति॑ ॥ ऋ॒तुर् ऋ॑तुना नु॒द्यमा॑नः । विन॑नादा॒भिधा॑वः । षष्टिश्च त्रिꣳश॑का व॒ल्गाः । शु॒क्लकृ॑ष्णौ च॒ षाष्टि॑कौ ॥ सा॒रा॒ग॒वस्त्रैर्-ज॒रद॑क्षः । व॒स॒न्तो वसु॑भिः स॒ह । स॒म्व॒थ्स॒रस्य॑ सवि॒तुः । प्रै॒ष॒कृत् प्र॑थ॒मः स्मृ॑तः ॥ अ॒मूना॒दय॑-तेत्य॒न्यान् **9**

T.A.1.3.3

अ॒मूꣳश्च॑ परि॒रक्ष॑तः । ए॒ता वा॒चः प्र॑युज्य॒न्ते । यत्रै त॑दुप॒दृश्य॑ते ॥ ए॒तदे॒व वि॑जानी॒यात् । प्र॒माणं॑ काल॒पर्य॑ये । वि॒शे॒ष॒णं तु॑ वक्ष्या॒मः । ऋ॒तूनां॑ तन्नि॒बोध॑त ॥ शु॒क्लवासा॑ रुद्र॒गणः । ग्री॒ष्मेणा॑वर्त॒ते स॑ह । नि॒जह॑न् पृथि॑वीꣳ स॒र्वां **10**

T.A.1.3.4

ज्यो॒तिषा॑ ऽप्रति॒रव्येन॑ सः ॥ वि॒श्व॒रू॒पाणि॑ वासाꣳ॒सि । आ॒दि॒त्यानां॑ नि॒बोध॑त । सम्व॑थ्सरीणं॑ कर्म॒फलं॑ । वर्ष॒ाभिर् द॑दताꣳ॒ सह ॥ अदुःखो॑ दुःख च॑क्षुरि॒व । तद्मा॑ पीत इव॒ दृश्य॑ते । शीतेना॑ व्यथ॑यन्निव । रु॒रुद॑क्ष इव॒ दृश्य॑ते ॥ ह्लादयते॑ ज्वल॑तश्चै॒व ( ) । शा॒म्यत॑श्चास्य॒ चक्षु॑षी । यावै प्रजा भ्रꣳ॑श्य॒न्ते । सम्व॑थ्सरात्ता भ्रꣳ॑श्य॒न्ते ॥ या॒ः प्रति॑तिष्ठ॒न्ति । सं॑वथ्सरे ताः प्रति॑तिष्ठ॒न्ति ।

व॒र्रू॒षाभ्यं॑ इत्य॒र्थः । **11**

(शृ॒णो॒ - त्य॒न्यान्थ् - स॒र्वा - मे॒व षट्ठ्) **3**

T.A.1.4.1

अक्षि॑दुःखोत्थि॑तस्यै॒व । वि॒प्रस॑न्ने कु॒नीनि॑के । आङ्के चाद्गं॑णं ना॒स्ति । ऋ॒भूणां॑ तन्नि॒बोध॑त ॥ कु॒न॒का॒भानि॑ वासाꣳसि । अ॒हता॑नि नि॒बोध॑त । अन्नमश्नीत॑ मृज्मी॒त । अ॒हं वो॑ जीव॒नप्र॑दः ॥ ए॒ता वा॒चः प्र॑युज्य॒न्ते । शा॒रद्य॑त्रोप॒ दृश्य॑ते **12**

T.A.1.4.2

अभिधून्वन्तो-ऽभिघ्नन्त इ॒व । वा॒तव॑न्तो म॒रुद्गं॑णाः ॥ अमुतो जेतुमिषुमु॑खमि॒व । सन्नद्धाः सह द॑दृशे॒ ह । अपद्धस्तैर्-वस्तिव॑र्णैरि॒व । वि॒शि॒खासः॑ कप॒र्दिनः ॥ अक्रुद्धस्य योध्स्य॑मान॒स्य । कु॒द्धस्ये॑व॒ लोहि॑नी । हेमतश्चक्षु॑षी वि॒द्यात् । अ॒क्ष्णयोः॑ क्षिप॒णोरि॑व । **13**

T.A.1.4.3

दुर्भिक्षं देव॑लोके॒षु । म॒नूना॑मुद॒कं गृ॑हे । ए॒ता वा॒चः प्र॑वद॒न्तीः । वै॒द्युतो॑ यान्ति॒ शैशि॑रीः ॥ ता अ॒ग्निः पव॑माना॒ अन्वै॑क्षत । इ॒ह जी॑वि॒काम-प॑रिपश्यन्न् । तस्यै॒षा भव॑ति ॥ इ॒हेह वः॑ स्वत॒पसः । मरु॑तः॒ सूर्य॑त्वचः । शर्म॑ स॒प्रथा॒ आवृ॑णे ( ) । **14**

(दृश्य॑त - इ॒वा - वृ॑णे) **4**

T.A.1.5.1

अति॑ ताम्राणि॑ वासाꣳसि । अ॒ष्टिव॑ज्रि शा॒तघ्नि॑ च । विश्वे देवा विप्र॑हर॒न्ति । अ॒ग्निजि॑ह्व अ॒सश्च॑त ॥ नैव देवो॑ न म॒र्त्यः । न राजा व॑रुणो॒ विभुः । नाग्निर् नेन्द्रो न प॑वमा॒नः । मा॒तृक्कं॑च्च न॒ विद्य॑ते

॥ दि॒व्यस्यैका॒ धनु॑रार्त्निः । पृ॒थि॒व्यामप॑रा श्रि॒ता **15**

T.A.1.5.2

तस्येन्द्रो वम्रि॑रूपे॒ण । ध॒नुर्ज्या॑-मछि॒नथ्स्व॑यं ॥ तदि॑न्द्र॒धनु॑रित्य॒ज्यं । अ॒भ्रव॑र्णेषु॒ चक्ष॑ते । एतदेव शम्यो॑र्-बार्.ह॑स्पत्य॒स्य । ए॒तद् रु॑द्रस्य॒ धनुः ॥ रु॒द्रस्य॑ त्वेव॒ धनु॑रार्त्निः । शिर॒ उत्पि॑पेष । स प्र॑व॒र्ग्यो॑ऽभवत् । तस्मा॒द् यः सप्र॑व॒र्ग्येण॑ य॒ज्ञेन॒ यज॑ते ( ) । रु॒द्रस्य॒ स शिर॒ः प्रति॑दधाति । नैनꣳ रु॒द्र आरु॑को भवति । य ए॒वं वेद॑ । **16**

(श्रि॒ता - यज॑ते॒ त्रीणि॑ च) **5**

T.A.1.6.1

अ॒त्यू॒र्द्ध्वाक्षोऽति॑रश्चात् । शिशि॑रः प्र॒दृश्य॑ते । नैव रूपं न॑ वासाꣳसि । न चक्षु॑ः प्रति॒दृश्य॑ते ॥ अ॒न्योन्यं॒ तु न॑ हिꣳस्रा॒तः । स॒त स्त॑द् देव॒लक्ष॑णं । लोहितोऽक्षि॑ण शा॑रशी॒र्ष्णिः । सू॒र्यस्यो॑दय॒नं प्र॑ति ॥ त्वं करोषि॑ न्यञ्ज॒लिकां । त्वं॒ करो॑षि नि॒जानु॑कां **17**

T.A.1.6.2

निजानुकामे॑ न्यञ्ज॒लिका । अमी वाच-मुपास॑तामि॒ति ॥ तस्मै सर्व ऋतवो॑ नम॒न्ते । मर्यादा करत्वात् प्र॑पुरो॒धां । ब्राह्मण॑ आप्नो॒ति । य ए॑वं वे॒द । स खलु सम्व॑थ्सर एतैः सेनानी॑भिः स॒ह । इन्द्राय सर्वान्-कामान॑भिव॒हति । स द्र॒फ्सः । तस्यै॒षा भव॑ति । **18**

T.A.1.6.3

अव॑ द्र॒फ्सो अꣳशु॒मती॑मतिष्ठत् । इ॒या॒नः कृ॒ष्णो द॒शभि॑ः स॒हस्रै॑ः । आव॒र्त-मिन्द्र॒ः शच्या॒ धम॑न्तं । उपस्तु॒हि तं नृमणा-मथ॑द्रामि॒ति ॥ एतयै वेन्द्रः सला वृ॑क्या स॒ह । असुरान् प॑रिवृ॒श्चति । पृथि॑व्यꣳ शुम॑ती । ताम॒न्व-व॑स्थितः सम्व॑थ्स॒रो दि॒वञ्च॑ । नैवं विदुषा-ऽऽचार्या॑न् तेवा॒सिनौ ।

अन्योन्यस्मै द्रुह्यातां ( ) । यो द्रुह्यति । भ्रश्यते स्वर्गाल् लोकात् । इत्यतु मण्डलानि । सूर्य मण्डलान्न्याख्यायिकाः । अत ऊर्द्ध्वꣳसंनिर्वचनाः । **19**

(निजानुकां - भवति - द्रुह्यातां पञ्च च) **6**

T.A.1.7.1

आरोगो भ्राजः पटरः पतङ्गः । स्वर्णरो ज्योतिषीमान्. विभासः । ते अस्मै सर्वे दिवमातपन्ति । ऊर्जं दुहाना अनपस्फुरन्त इति ॥ कश्यपोऽष्टमः । स महामेरुं न जहाति । तस्यैषा भवति ॥ यत्ते शिल्पं कश्यप रोचनावत् । इन्द्रियावत् पुष्कलं चित्रभानु । यस्मिन् थ्सूर्या अर्पिताः सप्त साकं **20**

T.A.1.7.2

तस्मिन् राजान-मधिविश्रयेममिति ॥ ते अस्मै सर्वे कश्यपा-ज्ज्योतिर् -लभन्ते । तान्थ्सोमः कश्यपादधि निर्द्धमति । भ्रस्ता कर्म कृदिवैवं ॥ प्राणो जीवानीन्द्रियं जीवानि । सप्त शीर्.षण्याः प्राणाः । सूर्या इत्याचार्याः ॥ अपश्यमह मेतान्थ् सप्त सूर्यानिति । पञ्चकर्णो वाथ्स्यायनः । सप्तकर्णश्च प्लाक्षिः **21**

T.A.1.7.3

आनुश्रविक एव नौ कश्यप इति । उभौ वेदयिते । न हि शेकुमिव महामेरुं गन्तुं ॥ अपश्यमहमेतथ् सूर्यमण्डलं परिवर्तमानं । गार्ग्यः प्राणत्रातः । गच्छन्त महामेरुं । एकञ्चाजहतं ॥ भ्राजपटर पतङ्गा निहने । तिष्ठन्नातपन्ति । तस्मादिह तप्त्रिं तपाः **22**

T.A.1.7.4

अमुत्रेतरे । तस्मादिहा तप्त्रिं तपाः ॥ तेषामेषा भवति ॥ सप्त सूर्या दिव-मनु प्रविष्टाः । तानन्वेति पथिभिर् दक्षिणावान् । ते अस्मै सर्वे घृतमातपन्ति । ऊर्जं दुहाना अनपस्फुरन्त इति

॥ सप्तर्त्विजः सूर्या इत्याचार्याः ॥ तेषामेषा भवति ॥ सप्त दिशो नाना सूर्याः **23**

T.A.1.7.5

सप्त होतार ऋत्विजः । देवा आदित्या ये सप्त । तेभिः सोमाभी रक्षण इति ॥ तदप्याम्नायः । दिग्भ्राज ऋतून् करोति ॥ एतयैवावृता ऽऽसहस्रसूर्यताया इति वैशम्पायनः ॥ तस्यैषा भवति ॥ यद्द्यावइन्द्र ते शतꣳ शतं भूमीः । उत स्युः । न त्वा वज्रिन्थ् सहस्रꣳ सूर्याः ( ) **24**

T.A.1.7.6

अनु न जातमष्ट रोदसी इति ॥ नाना लिङ्गत्वा-दृतूनां नाना सूर्यत्वं ॥ अष्टौ तु व्यवसिता इति ॥ सूर्यमण्डला-न्यष्टात ऊर्द्ध्वं ॥ तेषामेषा भवति ॥ चित्रं देवाना-मुदगादनीकं । चक्षुर् मित्रस्य वरुणस्याग्नेः । आऽप्रा द्यावा पृथिवी अन्तरिक्षं । सूर्य आत्मा जगतस्तस्थुषश्चेति । **25**

(साकं - प्लाक्षि - स्तप्त्रितपा - नानासूर्याः - सूर्या - +नव च) **7**

T.A.1.8.1

केदमभ्र निविशते । कायꣳ समॅवथ्सरो मिथः । काहः केयन् देव रात्री । क मासा ऋतवः श्रिताः ॥ अर्द्धमासा मुहूर्ताः । निमेषास्तुटिभिः (निमेषास्त्रुटिभिः) सह । केमा आपो निविशन्ते । यदीतो यान्ति संप्रति ॥ काला अप्सु निविशन्ते । आपः सूर्ये समाहिताः **26**

T.A.1.8.2

अभ्राण्यपः प्रपद्यन्ते । विद्युथ्सूर्ये समाहिता ॥ अनवर्णे इमे भूमी । इयञ्चासौ च रोदसी ॥ किꣳ स्विदत्रान्तरा भूतं । येनेमे विधृते उभे । विष्णुना विधृते भूमी । इति वथ्सस्य वेदना ॥ इरावती धेनुमती हि भूतं । सूयवसिनी मनुषे दशस्ये **27**

T.A.1.8.3

व्यष्टभ्ना-द्रोदसी विष्णवेते । दाधर्थ पृथिवी-मभितो मयूखैः ॥ किन्त-द्विष्णो बलमाहुः । का दीप्तिः किं परायणं । एको यद्धा-रय देवः । रेजती रोदसी उभे ॥ वाताद्विष्णोर् बल माहुः । अक्षराद् दीप्ति रुच्यते । त्रिपदाद्धारयद् देवः । यद्विष्णोरेक-मुत्तमं । **28**

T.A.1.8.4

अग्नयो वायवश्चैव । एतदस्य परायणं ॥ पृच्छामि त्वा परं मृत्युं । अवमं मद्ध्यमञ्चतुं । लोकञ्च पुण्यपापानां । एतत् पृच्छामि संप्रति ॥ अमुमाहुः परं मृत्युं । पवमानं तु मद्ध्यमं । अग्निरेवावमो मृत्युः । चन्द्रमा-श्चतुरुच्यते । **29**

T.A.1.8.5

अनाभोगाः परं मृत्युं । पापाः समॅयन्ति सर्वदा । आभोगास्त्वेवं समॅयन्ति । यत्र पुण्यकृतो जनाः ॥ ततो मद्ध्यममायन्ति । चतुमग्निञ्च संप्रति ॥ पृच्छामि त्वा पापकृतः । यत्र यातयते यमः । त्वन्नस्तद् -ब्रह्मन् प्रब्रूहि । यदि वेत्थाऽसतो गृहान् । **30**

T.A.1.8.6

कश्यपा दुदिताः सूर्याः । पापान्निर्घ्नन्ति सर्वदा । रोदस्योरन्तर् देशेषु । तत्र न्यस्यन्ते वासवैः ॥ ते ऽशरीराः प्रपद्यन्ते । यथा ऽपुण्यस्य कर्मणः । अपाण्यपाद केशासः । तत्र तेऽयोनिजा जनाः ॥ मृत्वा पुनर्मृत्यु-मापद्यन्ते । अद्यमानाः स्वकर्मभिः **31**

T.A.1.8.7

आशातिकाः क्रिमय इव । ततः पूयन्ते वासवैः ॥ अपैतं मृत्युं जयति । य एवं वेद । स खल्वैवं विद्ब्राह्मणः । दीर्घश्रुत्तमो भवति । कश्यपस्यातिथिः सिद्धगमनः सिद्धागमनः ॥ तस्यैषा भवति ॥ आयस्मिन्-थ्सप्त वासवाः । रोहन्ति पूर्व्या रुहः **32**

T.A.1.8.8

ऋषिर्.ह दीर्घश्रुत्तमः । इन्द्रस्य घर्मो अतिथिरिति ॥ कश्यपः पश्यको भवति । यथ्सर्वं परिपश्यतीति सौक्ष्म्यात् ॥ अथाग्नेरष्टपुरुषस्य । तस्यैषा भवति ॥ अग्ने नय सुपथा राये अस्मान् । विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् । युयोद्ध्यस्म-ज्जुहुराणमेनः । भूयिष्ठान्ते नम उक्तिं विधेमेति ( ) । **33**

(समाहिता - दशस्ये - उत्तम-मुच्यते-गृहान्-थ्स्वकर्मभिः-पूर्व्या रुह-इति) **8**

T.A.1.9.1

अग्निश्च जातवेदाश्च । सहोजा अंजिराप्रभुः । वैश्वानरो नर्यापाश्च । पङ्क्तिराधाश्च सप्तमः । विसर्पे वाष्टमोऽग्नीनां । एतेऽष्टौ वसवः क्षिता इति ॥ यथर्त्वे-वाग्ने-रर्चिर्वर्ण विशेषाः । नीलार्चिश्च पीतकार्चिश्चेति ॥ अथ वायो-रेकादश-पुरुषस्यैकादशस्त्रीकस्य ॥ प्रभ्राजमाना व्यवदाताः **34**

T.A.1.9.2

याश्च वासुकि वैद्युताः । रजताः परुषाः श्यामाः । कपिला अतिलोहिताः । ऊर्द्ध्वा अवपतन्ताश्च । वैद्युत इत्येकादश ॥ नैनं वैद्युतो हिनस्ति । य एवं वेद ॥ स होवाच व्यासः पाराशर्यः । विद्युद्वधमेवाहं मृत्युमैच्छमिति ॥ न त्वकामꣳ हन्ति **35**

T.A.1.9.3

य एवं वेद ॥ अथ गन्धर्वगणाः । स्वान भ्राट् । अङ्गारिर् बंभारिः । हस्तः सुहस्तः । कृशानुर् विश्वावसुः । मूर्द्धन्वान्थ्-सूर्यवर्चाः । कृतिरित्येकादश गन्धर्वगणाः ॥ देवाश्च महादेवाः । रश्मयश्च देवा गरगिरः । **36**

T.A.1.9.4

नैनं गरो हिनस्ति । य एवं वेद ॥ गौरी मिमाय सलिलानि तक्षती । एकपदी द्विपदी सा चतुष्पदी । अष्टापदी नवपदी बभूवुषी । सहस्राक्षरा परमे व्योमन्निति ॥ वाचो विशेषणं ॥ अथ निगदव्याख्याताः । ताननुक्रमिष्यामः ॥ वराहवः-स्वतपसः **37**

T.A.1.9.5

विद्युन् महसो धूपयः । श्वापयो गृहमेधाश्चेत्येते । ये चेमेऽशिमिविद्विषः ॥ पर्जन्याः सप्त पृथिवीमभिवर्षन्ति । वृष्टिभिरिति । एतयैव विभक्ति विपरीताः । सप्तभिर्वातै रुदीरिताः । अमूं लोका-नभिवर्षन्ति । तेषामेषा भवति ॥ समान-मेतदुदकं **38**

T.A.1.9.6

उच्चैत्यव चाहभिः । भूमिं पर्जन्या जिन्वन्ति । दिवं जिन्वन्-त्यग्नय इति ॥ यदक्षरं भूतकृतं । विश्वे देवा उपासते । महर्षिमस्य गोप्तारं । जमदग्नि-मकुर्वत ॥ जमदग्नि-राप्यायते । छन्दोभि-श्चतुरुत्तरैः । राज्ञः सोमस्य तृप्तासः **39**

T.A.1.9.7

ब्रह्मणा वीर्यावता । शिवा नः प्रदिशो दिशः ॥ तच्छय्योरा वृणीमहे । गातुं यज्ञाय । गातुं यज्ञपतये । दैवी स्वस्तिरस्तु नः । स्वस्तिर् मानुषेभ्यः । ऊर्द्धं जिगातु भेषजं । शन्नो अस्तु द्विपदे । शञ्चतुष्पदे ( ) ॥ सोमपा(3) असोमपा(3) इति निगदव्याख्याताः । **40**

(व्यवदाता - हन्ति - गरगिर - स्तपस - उदकं - तृप्तास - श्चतुष्पद एकं च) **9**

T.A.1.10.1

सहस्रवृदियं भूमिः । परं व्योम सहस्रवृत् । अश्विना भुज्यू नासत्या । विश्वस्य जगतस्पती ॥ जाया भूमिः पतिर्व्योम । मिथुनन्ता अतुर्यथुः । पुत्रो बृहस्पती रुद्रः । सरमा इति स्त्रीपुमं ॥

शुक्रं वामन्यद्यजतं वामन्यत् । विषुरूपे अहनी द्यौरिव स्थः **41**

T.A.1.10.2

विश्वा हि माया अवथः स्वधावन्तौ । भद्रा वां पूषणाविह रातिरस्तु ॥ वासात्यौ चित्रौ जगतो निधानौ । द्यावाभूमी चरथः सꣳ सखायौ । तावश्विना रासभाश्वा हवं मे । शुभस्पती आगतꣳ सूर्यया सह ॥ त्युग्रो ह भुज्यु-मश्विनोद मेघे । रयिन्न कश्चिन् ममृवाँ(2) अवाहाः । तमूहथुर्-नौभिरात्मन्-वतीभिः । अन्तरिक्ष प्रुद्भिर-पोदकाभिः । **42**

T.A.1.10.3

तिस्रः क्षपस्त्रिरहा ऽतिव्रजद्भिः । नासत्या भुज्युमूहथुः पतङ्गैः । समुद्रस्य धन्वन्नार्द्रस्य पारे । त्रिभी रथैः शतपद्भिः षडश्वैः ॥ सवितारं वितन्वन्तं । अनुबद्धाति शांबरः । आपपूर्षं-बरश्चैव । सविता ऽरेपसो ऽभवत् ॥ त्यꣳ सुतृप्तं विदित्वैव । बहुसोम गिरं वशी **43**

T.A.1.10.4

अन्वेति तुग्रो वक्रियान्तं । आयसूयान्थ् सोमतृफ्सुषु ॥ स सङ्ग्राम-स्तमोद्योऽत्योतः । वाचो गाः पिपाति तत् । स तद्गोभिः स्तवा ऽत्येत्यन्ये । रक्षसा ऽनन्विताश्च ये ॥ अन्वेति परिवृत्त्याऽस्तः । एवमेतौ स्थो अश्विना । ते एते द्युः पृथिव्योः । अहरहर्-गर्भन्दधाथे । **44**

T.A.1.10.5

तयो रेतौ वथ्सा वहोरात्रे । पृथिव्या अहः । दिवो रात्रिः । ता अविसृष्टौ । दंपती एव भवतः ॥ तयो रेतौ वथ्सौ । अग्निश्चा-दित्यश्च । रात्रेर्वथ्सः । श्वेत आदित्यः । अह्नोऽग्निः **45**

T.A.1.10.6

ताम्रो अरुणः । ता अविसृष्टौ । दम्पती एव भवतः ॥ तयो रेतौ वथ्सौ । वृत्रश्च वैद्युतश्च ।

अग्नेर्वृत्रः । वैद्युत आदित्यस्य । ता अविसृष्टौ । दम्पती एव भवतः ॥ तयो रेतौ वथ्सौ **46**

T.A.1.10.7

उष्मा च नीहारश्च । वृत्रस्योष्मा । वैद्युतस्य नीहारः । तौ तावेव प्रतिपद्येते ॥ सेयꣳ रात्री गर्भिणी पुत्रेण सम्वसति । तस्या वा एतदुल्बणं । यद्रात्रौ रश्मयः । यथा गोर्गर्भिण्या उल्बणं । एवमेतस्या उल्बणं ॥ प्रजयिष्णुः प्रजया च पशुभिश्च भवति ( ) । य एवं वेद । एतमुद्यन्तमपियन्तञ्चेति । आदित्यः पुण्यस्य वथ्सः । अथ पवित्राङ्गिरसः । **47**

(स्थो - ऽपोदकाभिर् - वशी - दधाथे - अग्नि - स्तयो रेतौ वथ्सौ - भवति चत्वारि च) **10**

T.A.1.11.1

पवित्रवन्तः परिवाजमासते । पितैषां प्रत्नो अभिरक्षति व्रतं । महस्समुद्रं वरुण स्तिरोदधे । धीरा इच्छेकुर्द्धरुणेष्वारभं ॥ पवित्रं ते वितत ब्रह्मणस्पते । प्रभुर्गात्राणि पर्येषि विश्वतः । अतप्ततनूर् न तदामो अश्नुते । श्रृतास इद्वहन्-तस्तथ् समाशत ॥ "ब्रह्मा देवानां1" ॥ असतः सद्ये ततक्षुः **48**

T.A.1.11.2

ऋषयः सप्तात्रिश्च यत् । सर्वेऽत्रयो अगस्त्यश्च । नक्षत्रैः शङ्कृतो ऽवसन्न् ॥ अथ सवितुः श्यावाश्वस्या ऽवर्त्तिकामस्य ॥ अमी य ऋक्षा निहिता स उच्चा । नक्तं ददृश्रे कुहचिद्दिवेयुः । अदब्धानि वरुणस्य व्रतानि । विचाकशच्चन्द्रमा नक्षत्रमेति ॥ तथ् सवितुर् वरेण्यं । भर्गो देवस्य धीमहि **49**

T.A.1.11.3

धियो यो नः प्रचोदयात् ॥ तथ्सवितुर् वृणीमहे । वयं देवस्य भोजनं । श्रेष्ठꣳ सर्वधातमं । तुरं

भर्गस्य धीमहि ॥ अपागूहत सविता तृभीन् । सर्वान् दिवो अन्धसः । नक्त006छ्;तान्यभवन् दृशे । अस्थ्यस्था संभविष्यामः ॥ नाम नामैव नाम मे **50**

T.A.1.11.4

नपुꣳसकं पुमाꣳस्त्र्यस्मि । स्थावरोऽस्म्यथ जङ्गमः । यजेऽयक्षि यष्टाहे च ॥ मया भूतान्ययक्षत । पशवो मम भूतानि । अनूबन्ध्यो ऽस्म्यहं विभुः ॥ स्त्रियः सतीः । ता उ मे पुꣳस आहुः । पश्यदक्षण्वान्न-विचेतदन्धः । कविर्यः पुत्रः स इमा चिकेत **51**

T.A.1.11.5

यस्ता विजानाथ् सवितुः पिताऽसत् ॥ अन्धो मणिमविन्दत् । तमनङ्गुलि-रावयत् । अग्रीवः प्रत्यमुञ्चत् । तमजिह्व असश्चत ॥ ऊर्द्धमूल-मवाक्छाखं । वृक्षं या वेद संप्रति । न स जातु जनः श्रद्दद्ध्यात् । मृत्युमा मारयादितिः ॥ हसितꣳ रुदितङ्गीतं **52**

T.A.1.11.6

वीणा पण वलासितं । मृतञ्जीवञ्च यत्किञ्चित् । अङ्गानि स्रेव विद्धि तत् ॥ अतृष्यꣳस्तृष्य ध्यायत् । अस्माज्जाता मे मिथू चरन्न् । पुत्रो निर्ऋत्या वैदेहः । अचेता यश्च चेतनः ॥ स तं मणिमविन्दत् । सोऽनङ्गुलिरावयत् । सोऽग्रीवः प्रत्यमुन्चत् **53**

T.A.1.11.7

सोऽजिह्वो असश्चत ॥ नैतमृषिं विदित्वा नगरं प्रविशेत् । यदि प्रविशेत् । मिथौ चरित्वा प्रविशेत् । तथ्संभवस्य व्रतं ॥ आ तमग्ने रथन्तिष्ठ । एकाश्वमेक योजनं । एकचक्र-मेकधुरं । वात ध्राजि गतिं विभो ॥ न रिष्यति न व्यथते ( ) **54**

T.A.1.11.8

नास्याक्षो यातु सज्जति । यच्छ्वेतान् रोहिताꣳश्चाग्नेः । रथे युक्त्वाऽधितिष्ठति ॥ एकया च दशभिश्च स्वभूते । द्वाभ्या मिष्टये विꣳशत्या च । तिसृभिश्च वहसे त्रिꣳशता च । नियुद्भिर्-वायविह तां विमुञ्च । **55**

(ततक्षुर् - धीमहि - नाम मे - चिकेत - गीतं - प्रत्यमुञ्चद् - व्यथते - +सप्त च) **11**

T.A.1.12.1

आतनुष्व प्रतनुष्व । उद्धमाधम सन्धम । आदित्ये चन्द्रवर्णानां । गर्भ मा धेहि यः पुमान् ॥ इतः सिक्तꣳ सूर्यगतं । चन्द्रमसे रसङ्कृधि । वारादं जनया-ग्रेऽग्निं । य एको रुद्र उच्यते ॥ असंख्याताः सहस्राणि । स्मर्यते न च दृश्यते **56**

T.A.1.12.2

एवमेतन्निबोधत ॥ आ मन्द्रै-रिन्द्र हरिभिः । या हि मयूर-रोमभिः । मात्वा केचिन्निये मुरिन्न पाशिनः । दधन्वेव ता इहि ॥ मा मन्द्रै-रिन्द्र हरिभिः । यामि मयूर रोमभिः । मा मा केचिन्निये मुरिन्न पाशिनः । निधन्वेव तॉ(2) इमि ॥ अणुभिश्च महद्भिश्च **57**

T.A.1.12.3

निघृष्वै रसमायुतैः । कालैर् हरित्वमापन्नैः । इन्द्रायाहि सहस्रं युक् ॥ अग्निर् विभ्राष्टि वसनः । वायुः श्वेतसिकद्रुकः । समॅवथ्सरो विषू वर्णैः । नित्यास्ते ऽनुचरास्तव ॥ सुब्रह्मण्योꣳ सुब्रह्मण्योꣳ सुब्रह्मण्यॐ । इन्द्रागच्छ हरिव आगच्छ मेधातिथेः । मेष वृषणश्वस्य मेने **58**

T.A.1.12.4

गौरावस्कन्दिन्न-हल्यायै जार । कौशिक-ब्राह्मण गौतमब्रुवाण ॥ अरुणाश्चा इहागताः । वसवः पृथिवि क्षितः । अष्टौ दिग्वाससो ऽग्नयः । अग्निश्च जातवेदाश्चेत्येते ॥ ताम्राश्चा-स्ताम्ररथाः ।

ताम्रवर्णा स्तथाऽसिताः । दण्डहस्ताः खादग्दतः । इतो रुद्राः पराङ्गताः **59**

T.A.1.12.5

उक्तꣳ स्थानं प्रमाणञ्च पुर इत ॥ बृहस्पतिश्च सविता च । विश्वरूपै-रिहागतां । रथेनोदकवर्त्मना । अफ्सुषा इति तद्वयोः ॥ उक्तो वेषो वासाꣳसि च । कालावयवाना-मितः प्रतीज्या । वासात्या इत्यश्विनोः । कोऽन्तरिक्षे शब्दङ्करोतीति । वासिष्ठो रौहिणो मीमाꣳसां चक्रे ( ) । तस्यैषा भवति ॥ "वाश्रेव विद्यु2" दिति ॥ ब्रह्मण उदरणमसि । ब्रह्मण उदीरणमसि । ब्रह्मण आस्तरणमसि । ब्रह्मण उपस्तरणमसि । **60**

(दृश्यते - च - मेने - परां गता - श्चक्रे षट् च) **12**

T.A.1.13.1

अष्टयोनी-मष्टपुत्रां । अष्टपत्नी-मिमां महीं । अहं वेद न मे मृत्युः । न चामृत्युरघाहरत् ॥ अष्टयोन्यष्ट पुत्रं । अष्टपदि-मन्तरिक्षं । अहं वेद न मे मृत्युः । न चामृत्युरघाहरत् । अष्टयोनी-मष्टपुत्रां । अष्टपत्नी-ममून्दिवं **61**

T.A.1.13.2

अहं वेद न मे मृत्युः । न चामृत्युरघाहरत् ॥ "सुत्रामाणं3" "महीमूषु"4 ॥ अदितिर्द्यौ-रदिति-रन्तरिक्षं । अदिति र्माता स पिता स पुत्रः । विश्वे देवा अदितिः पञ्च जनाः । अदितिर्-जात-मदितिर्-जनित्वं ॥ अष्टौ पुत्रासो अदितेः । ये जाता स्तन्वः परि । देवाँ (2) उपप्रैथ् सप्तभिः **62**

T.A.1.13.3

परा मार्ताण्डमास्यत् ॥ सप्तभिः पुत्रै-रदितिः । उप प्रैत् पूर्व्यं युगं । प्रजायै मृत्यवे तत् । परा मार्ताण्ड-माभरदिति ॥ ताननुक्रमिष्यामः ॥ मित्रश्च वरुणश्च । धाता चार्यमा च । अꣳशश्च

भगश्च । इन्द्रश्च विवस्वाꣳश्चेत्येते ( ) ॥ "हिरण्यगर्भो5" "हꣳसःशुचिषत्6" । "ब्रह्म जज्ञानं7" "तदित् पद8" मिति ॥ गर्भः प्राजापत्यः । अथ पुरुषः सप्तपुरुषः । **63**

(अमूं दिवꣳ - सप्तभिं - रेते चत्वारिं च) **13**

T.A.1.14.1

योऽसौ तपन्नुदेति । स सर्वेषां भूतानां प्राणानादायोदेति । मा मे प्रजाया मा पशूनां । मा मम प्राणानादायोदगाः ॥ असौ यो ऽस्तमेति । स सर्वेषां भूतानां प्राणानादायास्तमेति । मा मे प्रजाया मा पशूनां । मा मम प्राणानादाया स्तङ्गाः ॥ असौ य आपूर्यति । स सर्वेषां भूतानां प्राणै रापूर्यति **64**

T.A.1.14.2

मा मे प्रजाया मा पशूनां । मा मम प्राणै-रापूरिष्ठाः ॥ असौ योऽपक्षीयति । स सर्वेषां भूतानां प्राणै-रपक्षीयति । मा मे प्रजाया मा पशूनां । मा मम प्राणै-रपक्षेष्ठाः ॥ अमूनि नक्षत्राणि । सर्वेषां भूतानां प्राणैरप प्रसर्पन्ति चोथ्सर्पन्ति च । मा मे प्रजाया मा पशूनां । मा मम प्राणैरप प्रसृपत मोथ्सृपत । **65**

T.A.1.14.3

इमे मासाश्चार्द्धमासाश्च । सर्वेषां भूतानां प्राणैरप प्रसर्पन्ति चोथ्सर्पन्ति च । मा मे प्रजाया मा पशूनां । मा मम प्राणैरप प्रसृपत मोथ्सृपत । इम ऋतवः । सर्वेषां भूतानां प्राणैरप प्रसर्पन्ति चोथ्सर्पन्ति च । मा मे प्रजाया मा पशूनां । मा मम प्राणैरप प्रसृपत मोथ्सृपत ॥ अयꣳ सम्वथ्सरः । सर्वेषां भूतानां प्राणैरप प्रसर्पति चोथ्सर्पति च **66**

T.A.1.14.4

मा मे प्रजाया मा पशूनां । मा मम प्राणैरप प्रसृप मोथ्सृप ॥ इदमहः । सर्वेषां भूतानां प्राणै-रप प्रसर्पति चोथ्सर्पति च । मा मे प्रजाया मा पशूनां । मा मम प्राणैरप प्रसृप मोथ्सृप । इयꣳ रात्रिः । सर्वेषां भूतानां प्राणै-रप प्रसर्पति चोथ्सर्पति च । मा मे प्रजाया मा पशूनां । मा मम प्राणैरप प्रसृप मोथ्सृप ( ) ॥ ओउम् भूर्भुवस्स्वः ॥ एतद्वो मिथुनं मा नो मिथुनꣳ रीद्धं । **67**

(योसौ षोडशामूनि द्वादशायं चतुर्दश) (उदेत्यस्तमेत्यापूर्यत्यपक्षीयत्यमूनि नक्षत्राणी मे मासा इम ऋतवोऽयꣳ सम्वॅथ्सर इदमहरियꣳ रात्रिर्दश)
(प्राणैरापूर्यति-मोथ्सृपत-चोथ्सर्पति च - मोथ्सृप द्वे च) **14**

T.A.1.15.1

अथादित्यस्याष्ट पुरुषस्य ॥ वसूना मादित्यानाꣳ स्थाने स्वतेजसा भानि ॥ रुद्राणा-मादित्यानाꣳ स्थाने स्वतेजसा भानि ॥ आदित्याना-मादित्यानाꣳ स्थाने स्वतेजसा भानि ॥ सताꣳसत्यानां । आदित्यानाꣳ स्थाने स्वतेजसा भानि ॥ अभिधून्वता-मभिघ्नतां । वातवतां मरुतां । आदित्यानाꣳ स्थाने स्वतेजसा भानि ॥ ऋभूणा-मादित्यानाꣳ स्थाने स्वतेजसा भानि ( ) ॥ विश्वेषां देवानां । आदित्यानाꣳ स्थाने स्वतेजसा भानि ॥ सम्वॅथ्सरस्य सवितुः । आदित्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ॥ ओउम् भूर्भुवस्स्वः । रश्मयो वो मिथुनं मा नो मिथुनꣳ रीद्धं । **68**

(ऋभूणामादित्यानाꣳ स्थाने स्वतेजसा भानि षट्ट्) **15**

T.A.1.16.1

आरोगस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । भ्राजस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । पटरस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । पतङ्गस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । स्वर्णरस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । ज्योतिषीमतस्य

स्थाने स्वतेजसा भानि । विभासस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । कश्यपस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । ओउम् भूर्भुवस्स्वः । आपो वो मिथुनं मा नो मिथुनꣳ रीद्वं । **69**

(आरोगस्य दश) **16**

T.A.1.17.1

अथ वायो-रेकादश-पुरुषस्यैकादश-स्त्रीकस्य ॥ प्रभ्राजमानानाꣳ रुद्राणाꣳ स्थाने स्वतेजसा भानि । व्यवदातानाꣳ रुद्राणाꣳ स्थाने स्वतेजसा भानि । वासुकिवैद्युतानाꣳ रुद्राणाꣳ स्थाने स्वतेजसा भानि । रजतानाꣳ रुद्राणाꣳ स्थाने स्वतेजसा भानि । परुषाणाꣳ रुद्राणाꣳ स्थाने स्वतेजसा भानि । श्यामानाꣳ रुद्राणाꣳ स्थाने स्वतेजसा भानि । कपिलानाꣳ रुद्राणाꣳ स्थाने स्वतेजसा भानि । अतिलोहितानाꣳ रुद्राणाꣳ स्थाने स्वतेजसा भानि । ऊर्द्धानाꣳ रुद्राणाꣳ स्थाने स्वतेजसा भानि **70**

T.A.1.17.2

अवपतन्तानाꣳ रुद्राणाꣳ स्थाने स्वतेजसा भानि । वैद्युतानाꣳ रुद्राणाꣳ स्थाने स्वतेजसा भानि । प्रभ्राजमानीनाꣳ रुद्राणीनाꣳ स्थाने स्वतेजसा भानि । व्यवदातीनाꣳ रुद्राणीनाꣳ स्थाने स्वतेजसा भानि । वासुकिवैद्युतीनाꣳ रुद्राणीनाꣳ स्थाने स्वतेजसा भानि । रजतानाꣳ रुद्राणीनाꣳ स्थाने स्वतेजसा भानि । परुषाणाꣳ रुद्राणीनाꣳ स्थाने स्वतेजसा भानि । श्यामानाꣳ रुद्राणीनाꣳ स्थाने स्वतेजसा भानि । कपिलानाꣳ रुद्राणीनाꣳ स्थाने स्वतेजसा भानि । अतिलोहितीनाꣳ रुद्राणीनाꣳ स्थाने स्वतेजसा भानि ( ) । ऊर्द्धानाꣳ रुद्राणीनाꣳ स्थाने स्वतेजसा भानि । अवपतन्तीनाꣳ रुद्राणीनाꣳ स्थाने स्वतेजसा भानि । वैद्युतीनाꣳ रुद्राणीनाꣳ स्थाने स्वतेजसा भानि । ओउम् भूर्भुवस्स्वः । रूपाणि वो मिथुनं मा नो मिथुनꣳ रीद्वं । **71**

ꣳ रुद्राणाꣳ स्थाने स्वतेजसा भा - न्यतिलोहितीनाꣳ रुद्राणीनाꣳ स्थाने स्वतेजसा भानि (पञ्च च) **17**

T.A.1.18.1

अथाग्नेरष्ट पुरुषस्य ॥ अग्नेः पूर्व-दिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । जातवेदस उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । सहोजसो दक्षिण-दिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । अजिराप्रभव उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । वैश्वानरस्यापरदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । नर्यापस उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । पङ्क्तिराधस उदग्दिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । विसर्पिण उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । ओउम् भूर्भुवस्स्वः( ) । दिशो वो मिथुनं मा नो मिथुनꣳ रीद्धं । **72**

(एतद् रश्मय आपो रूपाणि दिशः पञ्च)
(स्वरेकम् च) **18**

T.A.1.19.1

दक्षिणपूर्व-स्यान्दिशि विसर्पी नरकः । तस्मान्नः परिपाहि ॥ दक्षिणा-परस्या-न्दिश्य विसर्पी नरकः । तस्मान्नः परिपाहि ॥ उत्तर-पूर्वस्या-न्दिशि विषादी नरकः । तस्मान्नः परिपाहि ॥ उत्तरा-परस्या-न्दिश्य विषादी नरकः । तस्मान्नः परिपाहि ॥ "आ यस्मिन्थ्सप्त वासवा9" "इन्द्रियाणि शतक्रत10" वित्येते । **73**

(दक्षिणपूर्वस्याम् नव) **19**

T.A.1.20.1

इन्द्र घोषा वो वसुभिः पुरस्ता-दुपदधतां । मनोजवसो वः पितृभिर् दक्षिणत उपदधतां । प्रचेता वो रुद्रैः पश्चा-दुपदधतां । विश्वकर्मा व आदित्यै-रुत्तरत उपदधतां । त्वष्टा वो रूपै-रुपरिष्टा-दुपदधतां । संज्ञानं वः पश्चादिति ॥ आदित्यः सर्वोऽग्निः पृथिव्यां । वायुरन्तरिक्षे । सूर्यो दिवि । चन्द्रमा दिक्षु ( ) । नक्षत्राणि स्वलोके ॥ एवा ह्येव । एवा ह्यग्ने । एवा हि वायो । एवा हीन्द्र । एवा

हि पूषन्न् । एवा हि देवाः । **74**

(दिक्षु सप्त च) **20**

T.A.1.21.1

आपमापामपः सर्वाः । अस्मा-दस्मादितोऽमुतः । अग्निर्वायुश्च सूर्यश्च । सह सञ्चस्करर्द्धिया ॥ वाय्वश्वा रश्मि पतयः । मरीच्यात्मानो अद्रुहः । देवी भुवन सूवरीः । पुत्रवत्त्वाय मे सुत ॥ महानाम्नीर्-महामानाः । महसो महसस्स्वः **75**

T.A.1.21.2

देवीः पर्जन्य सूवरीः । पुत्रवत्त्वाय मे सुत ॥ अपाश्र्युष्णि-मपा रक्षः । अपाश्र्युष्णि-मपा रघं । अपाघ्रामप चावर्ति । अप देवीरितो हित ॥ वज्रं देवीरजीताश्च । भुवनं देव सूवरीः । आदित्यानदितिं देवीं । योनिनोर्द्ध-मुदीषत । **76**

0

ꣳ संस्तनूभिः । व्यशेम देवहितं यदायुः ॥ स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः । स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः । स्वस्ति नस्तार्क्ष्यो अरिष्टनेमिः । स्वस्ति नो बृहस्पतिर्-दधातु ॥ केतवो अरुणासश्च । ऋषयो वातरशनाः( ) । प्रतिष्ठाꣳ शतधा हि । समाहितासो सहस्रधायसं ॥ शिवा नः शन्तमा भवन्तु । दिव्या आप ओषधयः ॥ सुमृडीका सरस्वति । माते व्योम सन्दृशि ॥ 77 (16) (स्व - रुदीषत - वातरशनाः षट्च) **21**

T.A.1.22.1

योऽपां पुष्पं वेद । पुष्पवान् प्रजावान् पशुमान् भवति । चन्द्रमा वा अपां पुष्पं । पुष्पवान् प्रजावान् पशुमान् भवति । य एवं वेद ॥ योऽपामायतनं वेद । आयतनवान् भवति । अग्निर्वा अपामायतनं । आयतनवान् भवति । योऽग्नेरायतनं वेद **78**

T.A.1.22.2

आयतनवान् भवति । आपो वा अग्नेरायतनं । आयतनवान् भवति । य एवं वेद ॥ योऽपामायतनं वेद । आयतनवान् भवति । वायुर्वा अपामायतनं । आयतनवान् भवति । यो वायोरायतनं वेद । आयतनवान् भवति **79**

T.A.1.22.3

आपो वै वायोरायतनं । आयतनवान् भवति । य एवं वेद ॥ योऽपामायतनं वेद । आयतनवान् भवति । असौ वै तपन्नपा-मायतनं । आयतनवान् भवति । योऽमुष्य-तपत आयतनं वेद । आयतनवान् भवति । आपोवा अमुष्य-तपत आयतनं **80**

T.A.1.22.4

आयतनवान् भवति । य एवं वेद ॥ योऽपामायतनं वेद । आयतनवान् भवति । चन्द्रमा वा अपामायतनं । आयतनवान् भवति । यश्चन्द्रमस आयतनं वेद । आयतनवान् भवति । आपो वै चन्द्रमस आयतनं । आयतनवान् भवति **81**

T.A.1.22.5

य एवं वेद ॥ योऽपामायतनं वेद । आयतनवान् भवति । नक्षत्राणि वा अपामायतनं । आयतनवान् भवति । यो नक्षत्राणा-मायतनं वेद । आयतनवान् भवति । आपो वै नक्षत्राणा-मायतनं । आयतनवान् भवति । य एवं वेद । **82**

T.A.1.22.6

योऽपामायतनं वेद । आयतनवान् भवति । पर्जन्यो वा अपामायतनं । आयतनवान् भवति । यः पर्जन्य-स्यायतनं वेद । आयतनवान् भवति । आपो वै पर्जन्य-स्यायतनं । आयतनवान् भवति । य एवं वेद ॥ योऽपामायतनं वेद । **83**

T.A.1.22.7

आयतनवान् भवति । सम्वत्सरो वा अपामायतनं । आयतनवान् भवति । यः सम्वत्सर-स्यायतनं वेद । आयतनवान् भवति । आपो वै सम्वत्सर-स्यायतनं । आयतनवान् भवति । य एवं वेद ॥ योऽप्सु नावं प्रतिष्ठितां वेद । प्रत्येव तिष्ठति **84**

T.A.1.22.8

इमे वै लोका अप्सु प्रतिष्ठिताः । तदेषाऽभ्यनूक्ता ॥ अपाꣳ रसमुदयꣳसन्न् । सूर्ये शुक्रꣳ समाभृतं । अपाꣳ रसस्य यो रसः । तं वो गृह्णा-म्युत्तममितिं ॥ इमे वै लोका अपाꣳ रसः । तेऽमुष्मिन्-नादित्ये समाभताः ॥ जानुदघ्नी-मुत्तर-वेदीङ्घात्वा । अपां पूरयित्वा गुल्फदघ्नं **85**

T.A.1.22.9

पुष्करपर्णैः पुष्करदण्डैः पुष्करैश्च सꣳस्तीर्य । तस्मिन् विहायसे । अग्निं प्रणीयोप-समाधाय ॥ ब्रह्मवादिनो वदन्ति । कस्मात् प्रणीतेऽय-मग्निश्चीयते । साः प्रणीतेऽयमप्सु ह्ययञ्चीयते । असौ भुवनेऽप्य-नाहिताग्नि-रेताः । तमभित एता अभीष्टका उपदधाति ॥ अग्निहोत्रे दर्शपूर्ण-मासयोः । पशुबन्धे चातुर्मास्येषु **86**

T.A.1.22.10

अथो आहुः । सर्वेषु यज्ञक्रतुष्विति ॥ एतद्ध स्म वा आहुः शाण्डिलाः । कमग्निश्चिनुते ॥ सत्रिय-मग्निश्चिन्वानः । सम्वत्सरं प्रत्यक्षेण ॥ कमग्निश्चिनुते । सावित्र-मग्निश्चिन्वानः । अमुमादित्यं

प्र॒त्यक्षे॑ण ॥ कम॒ग्निश्चि॑नुते **87**

T.A.1.22.11

ना॒चि॒के॒त-म॒ग्निश्चि॑न्वा॒नः । प्रा॒णान् प्र॒त्यक्षे॑ण ॥ कम॒ग्निश्चि॑नुते । चा॒तु॒र्.होत्रि॒य-म॒ग्निश्चि॑न्वा॒नः । ब्रह्म॑ प्र॒त्यक्षे॑ण ॥ कम॒ग्निश्चि॑नुते । वै॒श्व॒सृ॒ज-म॒ग्निश्चि॑न्वा॒नः । शरी॑रं प्र॒त्यक्षे॑ण ॥ कम॒ग्निश्चि॑नुते । उ॒पा॒नु॒वा॒क्य॑मा॒शु-म॒ग्निश्चि॑न्वा॒नः **88**

T.A.1.22.12

इ॒मान् ॅलो॒कान् प्र॒त्यक्षे॑ण ॥ कम॒ग्निश्चि॑नुते । इ॒ममा॑रुण-केतुक-म॒ग्निश्चि॑न्वा॒न इति॑ । य ए॒वासौ । इ॒तश्चा॒-मुत॑श्चा-व्यतीपा॒ती । तमिति॑ ॥ यो॑ऽग्नेर्मि॑थू॒या वेद॑ । मि॒थु॒न॒वान् भ॑वति । आपो॒ वा अ॒ग्नेर्मि॑थू॒याः । मि॒थु॒न॒वान् भ॑वति ( ) । य ए॒वं ॅवेद॑ । **89**

(पुष्प॑म॒ग्निर्वा॒युर॒सौ वै तप॑श्च॒न्द्रमा॒ नक्ष॑त्राणि प॒र्जन्यः॑ सम्ॅवथ्स॒रो यो॑ऽफ्सु नाव॑मे॒तद्ध॑ स्म॒ वै स॑त्रि॒यꣳ स॑म्ॅवथ्स॒रꣳ सा॑वि॒त्रम॒मुं ना॑चिके॒तं प्रा॒णाꣳश्चा॑तुर्.होत्रि॒यं ब्रह्म॑ वैश्वसृ॒जꣳ शरी॑रमुपानुवा॒क्य॑मा॒शुमि॒मान् ॅलो॒कानि॒मम॑रुणकेतुकं॒ ॅय ए॒वासौ)

(वेद॑ - भव - त्या॒यत॑नं - भवति॒ - वेद॒ - वेद॑ - तिष्ठति - गुल्फद॒ग्नं - चा॑तुर्मा॒स्ये - ष्व॒मुमा॑दि॒त्यं प्र॒त्यक्षे॑ण॒ कम॒ग्निं चि॑नुत - उपानुवा॒क्य॑मा॒शुम॒ग्निं चि॑न्वा॒नो - मि॑थू॒या मि॑थुन॒वान् भ॑व॒त्येक॑ं च) **22**

T.A.1.23.1

आपो॒ वा इ॒दमा॑सन्थ् सलि॒लमे॒व । स प्र॒जाप॑ति॒रेक॑ः पुष्करप॒र्णे सम॑भवत् । तस्यान्त॒र् मन॑सि काम॒ः सम॑वर्तत । इ॒दꣳ सृ॑जेय॒मिति॑ । तस्मा॒द्यत् पुरु॑षो॒ मन॑साऽभि॒गच्छ॑ति । तद्वा॒चा व॑दति । तत्कर्म॑णा करोति । तदे॒षा ऽभ्यनू॑क्ता ॥ काम॒स्तदग्रे॒ सम॑वर्त॒ताधि॑ । मन॑सो॒ रेत॑ः प्रथ॒मं ॅयदासी॑त् **90**

T.A.1.23.2
स॒तो बन्धु॒मस॑ति॒ निर॑विन्दन्न् । हृ॒दि प्र॒तीष्या॑ क॒वयो॑ मनी॒षेति॑ ॥ उपै॑न॒न्तदुप॑नमति । यत् का॑मो॒ भव॑ति । य ए॒वं वेद॑ ॥ स तपो॑ऽतप्यत । स तप॑स्त॒प्त्वा । शरी॑रमधूनुत । तस्य॒ यन् मा॒ꣳसमासी॑त् । ततो॑ऽरु॒णाः के॒तवो॒ वात॑रशना ऋष॑य॒ उद॑तिष्ठन्न् **91**

T.A.1.23.3
ये नखाः॑ । ते वै॑खान॒साः । ये वालाः॑ । ते वा॑लखि॒ल्याः । यो रसः॑ । सो॑ऽपां ॥ अ॒न्त॒र॒तः कू॒र्मं भू॒तꣳ सर्प॑न्तं । तम॑ब्रवीत् । मम॒ वै त्वङ्-मा॒ꣳसा । सम॑भूत् **92**

T.A.1.23.4
नेत्य॑ब्रवीत् । पूर्व॑मे॒वाह-मि॒हास॒मिति॑ । तत्पुरु॑षस्य पुरुष॒त्वं । स स॒हस्र॑शीर्.षा॒ पुरु॑षः । स॒ह॒स्रा॒क्षः स॒हस्र॑पात् । भू॒त्वोद॑तिष्ठत् । तम॑ब्रवीत् । त्वं वै पूर्वꣳ सम॑भूः । त्वमि॒दं पूर्वः॑ कुरु॒ष्वेति॑ ॥ स इ॒त आ॒दायाप॑ः **93**

T.A.1.23.5
अ॒ञ्ज॒लिना॑ पु॒रस्ता॑-दु॒पाद॑धात् । ए॒वा ह्ये॒वेति॑ । तत॑ आदि॒त्य उद॑तिष्ठत् । सा प्राची॒ दिक् ॥ अथा॑रु॒णः के॒तुर्-द॑क्षिण॒त उ॒पाद॑धात् । ए॒वा ह्य॒ग्न इति॑ । ततो॒ वा अ॒ग्निरुद॑तिष्ठत् । सा द॑क्षि॒णा दिक् । अथा॑रु॒णः के॒तुः प॒श्चादु॒पाद॑धात् । ए॒वा हि वायो॒ इति॑ **94**

T.A.1.23.6
ततो॑ वा॒युरुद॑तिष्ठत् । सा प्र॒तीची॒ दिक् । अथा॑रु॒णः के॒तु-रु॑त्तर॒त उ॒पाद॑धात् । ए॒वा हीन्द्रे॒ति । ततो॒ वा इन्द्र॒ उद॑तिष्ठत् । सोदी॑ची॒ दिक् । अथा॑रु॒णः के॒तुर्-मद्ध्य॑ उ॒पाद॑धात् । ए॒वा हि पू॒षन्निति॑ । ततो॒ वै पू॒षोद॑तिष्ठत् । सेयन्दिक् **95**

T.A.1.23.7

अथारुणः केतुरुपरिष्टा-दुपादधात् । एवा हि देवा इति । ततो देव मनुष्याः पितरः । गन्धर्वा-फ्सरस श्चोद-तिष्ठन् । सोर्द्धा दिक् ॥ या विप्रुषो विपरापतन् । ताभ्योऽसुरा रक्षाꣳसि पिशाचाश्चो-दतिष्ठन् । तस्मात्ते पराभवन् । विप्रुड्भ्यो हि ते समभवन् ॥ तदेषाऽभ्यनूक्ता । **96**

T.A.1.23.8

आपो ह यद् बृहतीर् गर्भमायन्न् । दक्षं दधाना जनयन्तीः स्वयम्भुं । तत इमेऽद्भ्य-सृज्यन्त सर्गाः । अद्भ्यो वा इदꣳ समभूत् । तस्मादिदꣳ सर्वं ब्रह्म स्वयम्भिति ॥ तस्मादिदꣳ सर्वꣳ शिथिल-मिवा ध्रुव-मिवाभवत् ॥ प्रजापतिर् वाव तत् । आत्मनाऽऽत्मानं विधाय । तदेवानु प्राविशत् ॥ तदेषाऽभ्यनूक्ता ( ) । **97**

T.A.1.23.9

विधाय लोकान्. विधाय भूतानि । विधाय सर्वाः प्रदिशो दिशश्च । प्रजापतिः प्रथमजा ऋतस्य । आत्मनाऽऽत्मा-नमभि-समविवेशेति ॥ सर्वमेवेदमास्वा । सर्व-मवरुद्ध्य । तदेवानु प्रविशति । य एवं वेद । **98**

(आसी - दतिष्ठन् - नभू - दपो - वायो इति - सेयं दिग - भ्यनूक्ता - ऽभ्यनूक्ता -+ऽष्टौ च) **23**

T.A.1.24.1

चतुष्टय्य आपो गृह्णाति । चत्वारि वा अपाꣳ रूपाणि । मेघो विद्युत् । स्तनयित्नुर्-वृष्टिः । तान्येवा वरुन्धे ॥ आतपति वर्ष्या गृह्णाति । ताः पुरस्ता-दुपदधाति । एता वै ब्रह्मवर्चस्या आपः । मुखत एव ब्रह्मवर्चस-मवरुन्धे । तस्मान्-मुखतो ब्रह्मवर्चसितरः । **99**

T.A.1.24.2

कूप्यां गृह्णाति । ता दक्षिणत उपदधाति । एता वै तेजस्विनीरापः । तेज एवास्य दक्षिणतो दधाति । तस्माद् दक्षिणोर्द्ध ऽस्तेजस्वितरः ॥ स्थावरा गृह्णाति । ताः पश्चादुपदधाति । प्रतिष्ठिता वै स्थावराः । पश्चादेव प्रतितिष्ठति ॥ वहन्तीर् गृह्णाति **100**

T.A.1.24.3

ता उत्तरत उपदधाति । ओजसा वा एता वहन्तीरिवोद्-गतीरिव आकूजतीरिव धावन्तीः । ओज एवास्योत्तरतो दधाति । तस्मादुत्तरोऽर्द्ध ओजस्वितरः ॥ सभार्या गृह्णाति । ता मद्ध्य उपदधाति । इयं वै सभार्याः । अस्यामेव प्रतितिष्ठति ॥ पल्वल्या गृह्णाति । ता उपरिष्टा-दुपादधाति **101**

T.A.1.24.4

असौ वै पल्वल्याः । अमुष्यामेव प्रतितिष्ठति ॥ दिक्षूपदधाति । दिक्षु वा आपः । अन्नं वा आपः । अद्भ्यो वा अन्नञ्जायते । यदेवाद्भ्यो-ऽन्नं जायते । तदवरुन्धे ॥ तं वा एतमरुणाः केतवो वातरशना ऋषयो-ऽचिन्वन्न् । तस्मा-दारुण केतुकः ( ) ॥ तदेषाऽभ्यनूक्ता ॥ केतवो अरुणासश्च । ऋषयो वातरशनाः । प्रतिष्ठाꣳ शतधा हि । समाहितासो सहस्रधायसमिति ॥ शतशश्चैव ऽसहस्रशश्च प्रतितिष्ठति । य एतमग्निञ्चिनुते । य उचैनमेवं वेद । **102**

(ब्रह्मवर्चसितरो - वहन्तीर् गृह्णाति - ता उपरिष्टादुपादधा - त्यारुणकेतुकोऽष्टौ च) **24**

T.A.1.25.1

जानुदघ्नी-मुत्तरवेदीङ्कृत्वा । अपां पूरयति । अपाꣳ सर्वत्वाय । पुष्करपर्णꣳ रुक्मं पुरुष-मित्युपदधाति । तपो वै पुष्करपर्णं । सत्यꣳ रुक्मः । अमृतं पुरुषः । एतावद्वा वास्ति । यावदेतत् । यावदेवास्ति **103**

T.A.1.25.2

तदवरुन्धे ॥ कूर्ममुपदधाति । अपामेव मेधमवरुन्धे । अथो स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै ॥ आपमापामपः सर्वाः । अस्मादस्मा दितोऽमुतः । अग्निर्वायुश्च सूर्यश्च । सह सञ्चस्करर्द्धिया इति । "वाय्वश्वा रश्मिपतयः11" ॥ लोकं पृणच्छिद्रं पृण **104**

T.A.1.25.3

यास्तिस्रः परमजाः ॥ "इन्द्रघोषा वो वसुभि12" " रेवा ह्येवे13" ति ॥ पञ्च चितय उपदधाति । पाङ्क्तऽग्निः । यावानेवाग्निः । तच्चिनुते ॥ लोकं पृणया द्वितीया-मुपदधाति । पञ्चपदा वै विराट् । तस्या वा इयं पादः । अन्तरिक्षं पादः ( ) । द्यौः पादः । दिशः पादः । परोरजाः पादः ॥ विराज्येव प्रतितिष्ठति । य एतमग्निच्चिनुते । य उचैनमेवं वेद । **105**

(अस्ति - पृणा - न्तरिक्षम् पादः षट्च) **25**

T.A.1.26.1

अग्निं प्रणीयोप-समाधाय । तमभित एता अभीष्टका उपदधाति । अग्निहोत्रे दर्शपूर्ण-मासयोः । पशुबन्धे चातुर्मास्येषु । अथो आहुः । सर्वेषु यज्ञक्रतुष्विति ॥ अथ हस्मा हारुणः स्वायम्भुवः । सावित्रः सर्वोऽग्नि-रित्यननुषङ्गं मन्यामहे । नाना वा एतेषां वीर्याणि ॥ कमग्निच्चिनुते **106**

T.A.1.26.2

सत्रिय मग्निच्चिन्वानः । कमग्निच्चिनुते । सावित्र मग्निच्चिन्वानः । कमग्निच्चिनुते । नाचिकेत मग्निच्चिन्वानः । कमग्निच्चिनुते । चातुर्होत्रिय-मग्निच्चिन्वानः । कमग्निच्चिनुते । वैश्वसृज मग्निच्चिन्वानः । कमग्निच्चिनुते **107**

T.A.1.26.3

उपानुवाक्य-माशु मग्निश्चिन्वानः । कमग्निश्चिनुते । इममारुण-केतुक मग्निश्चिन्वान इति ॥ वृषा वा अग्निः । वृषाणौ सꣳस्फालयेत् । हन्येतास्य यज्ञः । तस्मान्नानुषज्यः ॥ सोत्तरवेदिषु क्रतुषु चिन्वीत । उत्तरवेद्याꣳ ह्यग्निश्चीयते ॥ प्रजाकामश्चिन्वीत **108**

T.A.1.26.4

प्राजापत्यो वा एषोऽग्निः । प्राजापत्याः प्रजाः । प्रजावान् भवति । य एवं वेद ॥ पशुकामश्चिन्वीत । संज्ञानं वा एतत् पशूनां । यदापः । पशूनामेव सज्ञाने ऽग्निश्चिनुते । पशुमान् भवति । य एवं वेद । **109**

T.A.1.26.5

वृष्टिकामश्चिन्वीत । आपो वै वृष्टिः । पर्जन्यो वर्षुको भवति । य एवं वेद ॥ आमयावी चिन्वीत । आपो वै भेषजं । भेषज-मेवास्मै करोति । सर्वमायुरेति ॥ अभिचरꣳ श्चिन्वीत । वज्रो वा आपः **110**

T.A.1.26.6

वज्रमेव भ्रातृव्येभ्यः प्रहरति । स्तृणुत एनं ॥ तेजस्कामो यशस्कामः । ब्रह्मवर्चसकामः स्वर्गकामश्चिन्वीत । एता वद्वा वास्ति । यावदेतत् । यावदेवास्ति । तदवरुन्धे ॥ तस्यै तद्व्रतं । वर्षति न धावेत् **111**

T.A.1.26.7

अमृतं वा आपः । अमृतस्या-नन्तरित्यै ॥ नाप्सु-मूत्रपुरीषङ्कुर्यात् । न निष्ठीवेत् । न विवसनः स्नायात् । गुह्यो वा एषोऽग्निः । एतस्याग्ने रनति दाहाय ॥ न पुष्करपर्णानि हिरण्यं वाऽधितिष्ठेत् । एतस्याग्ने-रनभ्यारोहाय ॥ न कूर्मस्याश्नीयात् ( ) । नोदकस्या-घातुकान्येन-मोदकानि भवन्ति

। अघातुका आपः । य एतमग्निञ्चिनुते । य उचैनमेवं वेद । **112**

(चिनुते - चिनुते - प्रजाकामश्चिन्वीत - य एवं वेदा - पो - धावे - दश्शीयाच्चत्वारिं च) **26**

T.A.1.27.1

इमा नुकं भुवना सीषधेम । इन्द्रश्च विश्वेच देवाः ॥ यज्ञं नस्तन्वञ्च प्रजाञ्च । आदित्यैरिन्दः सह सीषधातु ॥ आदित्यैरिन्द्रः सगणो-मरुद्भिः । अस्माकं भूत्वविता तनूनां ॥ आप्लवस्व प्रप्लवस्व । आण्डी भव ज मा मुहुः । सुखादीन्दुः खनिधनां । प्रतिमुञ्चस्व स्वां पुरं । **113**

T.A.1.27.2

मरीचयः स्वायंभुवाः । ये शरीराण्य कल्पयन्न् । ते ते देहङ्कल्पयन्तु । मा च ते ख्या स्म तीरिषत् ॥ उत्तिष्ठत मा स्वप्त । अग्नि-मिच्छद्धं भारताः । राज्ञः सोमस्य तृप्तासः । सूर्येण सयुजोषसः ॥ "युवा सुवासाः14" ॥ अष्टाचक्रा नवद्वारा **114**

T.A.1.27.3

देवानां पूरयोद्ध्या । तस्याꣳ हिरण्मयः कोशः । स्वर्गो लोको ज्योतिषा ऽऽवृतः ॥ यो वै तां ब्रह्मणो वेद । अमृतेनावृतां पुरीं । तस्मै ब्रह्म च ब्रह्मा च । आयुः कीर्तिं प्रजान्ददुः ॥ विभ्राजमानाꣳ हरिणीं । यशसा संपरीवृतां । पुरꣳ हिरण्मयीं ब्रह्मा **115**

T.A.1.27.4

विवेशापराजिता ॥ पराङ्गेत्य (पराङत्य) ज्यामयी । पराङ्गेत्य (पराङत्य) नाशकी । इह चामुत्र चान्वेति । विद्वान् देवासुरानुभयान् ॥ यत्कुमारी मन्द्रयते । यद्योषिद्य-त्पतिव्रता । अरिष्टं यत्किञ्च क्रियते । अग्नि-स्तदनु वेधति ॥ अशृतासः शृतासश्च **116**

T.A.1.27.5

य॒ज्वानो॒ येऽप्य॑य॒ज्वनः॑ । स्व॑र्यन्तो॒ नापे॑क्षन्ते । इन्द्र॑-म॒ग्निञ्च॑ ये वि॒दुः ॥ सिक॑ता इव स॒म्ँयन्ति॑ । र॒श्मिभिः॑-समु॒दीरि॑ताः । अ॒स्मा-ल्लो॒काद॑-मुष्मा॒च्च । ऋ॒षिभि॑-रदात्-पृ॒श्निभिः॑ ॥ अपे॑त॒ वीत॒ वि च॑ सर्प॒तातः॑ । येऽत्र॒ स्थ पु॑रा॒णा ये च॒ नूत॑नाः । अहो॑भि-र॒द्भि-र॒क्तुभि॒-र्व्यक्तं॑ **117**

T.A.1.27.6

य॒मो द॑दात्व-व॒सान॑मस्मै ॥ नृ मु॑णन्तु नृ पा॒त्वयः॑ । अ॒कृ॒ष्टा ये च॒ कृष्ट॑जाः । कु॒मारी॑षु क॒नीनी॑षु । जा॒रिणी॑षु च॒ ये हि॒ताः ॥ रेतः॑ पीता॒ आण्ड॑पीताः । अङ्गा॑रेषु च॒ ये हु॒ताः । उ॒भया॑न् पुत्रं पौत्र॒कान् । यु॒वे॒ऽहं य॒मराज॑गान् ॥ “ श॒तमिन्नु श॒रद॑ः15” ( ) ॥ अदो॒ यद्ब्रह्म॑ विल॒बं । पि॒तॄ॒णाञ्च॑ य॒मस्य॑ च । वरु॑ण॒-स्याश्वि॑नो-र॒ग्नेः । म॒रुता॑ञ्च वि॒हाय॑सां ॥ का॒म॒प्रय॑वणं मे अस्तु । स ह्ये॑वास्मि॑ स॒नात॑नः । इति नाको ब्रह्मिश्रवो॑ रायो॒ धनं । पु॒त्रानापो॑ दे॒वीरि॒हाहि॑ता । **118**

(पु॒रं - नव॑द्वारा - ब्र॒ह्मा - च - व्य॑क्तꣳ - श॒रदो॒ऽष्टौ च॑) **27**

T.A.1.28.1

विशी॑र्ष्णीं॒ गृद्ध्र॑-शीर्ष्णीञ्च । अपेतो॑ निर्.ऋ॒तिꣳ ह॑थः । परिबाधꣳ श्वे॑तकु॒क्षं । नि॒जङ्घꣳ॑ शब॒लोद॑रं ॥ स॒ तान्. वा॒च्यायं॑या स॒ह । अग्ने॒ नाशं॑य स॒न्दृशः॑ । ई॒र्ष्या॒सू॒ये बु॑भु॒क्षां । म॒न्युं कृ॒त्यां च॑ दीधिरे । रथे॑न किꣳशु॒कावं॑ता । अग्ने॒ नाशं॑य स॒न्दृशः॑ । **119**

(विशी॑र्ष्णीं॒ दश॑) **28**

T.A.1.29.1

प॒र्जन्या॑य॒ प्रगा॑यत । दि॒वस्पु॒त्राय॑ मी॒ढुषे॑ । स नो॑ य॒वस॑मिच्छतु ॥ इ॒दं वचः॑ प॒र्जन्या॑य स्व॒राजे॑ । हृ॒दो अ॒स्त्वन्त॑र॒न्त-द्युयोत । म॒यो॒भूर्वातो॑ वि॒श्वकृ॑ष्टयः सन्त्व॒स्मे । सु॒पि॒प्प॒ला ओष॑धीर् दे॒वगो॑पाः

॥ यो गर्भ-मोषधीनां । गवाङ्कृणोत्यवतां । पर्जन्यः पुरुषीणां । **120**

(पर्जन्याय दश) **29**

T.A.1.30.1

पुनर्मामैत्विन्द्रियं । पुनरायुः पुनर्भगः । पुनर् ब्राह्मण-मैतु मा । पुनर् द्रविण मैतु मा ॥ यन्मेऽद्य रेतः पृथिवीमस्कान् । यदोषधीरप्यसरद्-यदापः । इदन्तत् पुनराददे । दीर्घायुत्वाय वर्चसे ॥ यन्मे रेतः प्रसिच्यते । यन्म आजायते पुनः( ) । तेन मामृतं कुरु । तेन सुप्रजसङ्कुरु । **121**

(पुनर्द्वे च) **30**

T.A.1.31.1

अद्भ्य-स्तिरोधा जायत । तव वैश्रवणः सदा । तिरो धेहि सपत्नान्नः । ये अपोऽश्नन्ति केचन ॥ त्वाष्ट्रीं मायां वैश्रवणः । रथꣳ सहस्र वन्धुरं । पुरुश्चक्रꣳ सहस्राश्वं । आस्था यायाहि नो बलिं ॥ यस्मै भूतानि बलिमावहन्ति । धनङ्गावो हस्ति हिरण्यमश्वान् **122**

T.A.1.31.2

असाम सुमतौ यज्ञियस्य । श्रियं बिभ्रतो ऽन्नमुखीं विराजं ॥ सुदर्शने च क्रौञ्चे च । मैनागे च महागिरौ । शतद्वाट्टरंगमन्ता (सतद्वाट्टरंगमन्ता) । सꣳहार्यं नगरं तव ॥ इति मन्त्राः । कल्पोऽत ऊर्द्धं ॥ यदि बलिꣳ हरेत् । हिरण्यनाभये वितुदये कौबेरायायं बलिः **123**

T.A.1.31.3

सर्वभूताधिपतये नम इति । अथ बलिꣳ हृत्वोपतिष्ठेत ॥ क्षत्रं क्षत्रं वैश्रवणः । ब्राह्मणा वयꣳ स्मः । नमस्ते अस्तु मा मा हिꣳसीः । अस्मात् प्रविश्यान्नमद्धीति ॥ अथ तमग्नि-मादधीत ।

यस्मिन्ने तत्कर्म प्रयुञ्जीत ॥ तिरोधा भूः । तिरोधा भुवः **124**

T.A.1.31.4

तिरोधाः स्वः । तिरोधा भूर्भुवस्स्वः । सर्वेषां लोकाना-माधिपत्ये सीदेति ॥ अथ तमग्निं-मिन्धीत । यस्मिन्ने तत्कर्म प्रयुञ्जीत ॥ तिरोधा भूः स्वाहा । तिरोधा भुवः स्वाहा । तिरोधाः स्वः स्वाहा । तिरोधा भूर्भुवस्स्वस्स्वाहा ॥ यस्मिन्नस्य काले सर्वा आहुतीर्. हुता भवेयुः **125**

T.A.1.31.5

अपि ब्राह्मणमुखीनाः । तस्मिन्नह्नः काले प्रयुञ्जीत । परः सुप्तजनाद्वेपि ॥ मा स्म प्रमाद्यन्त माद्ध्यापयेत् । सर्वार्थाः सिद्ध्यन्ते । य एवं वेद । क्षुद्ध्य-न्निदमजानतां । सर्वार्था न सिद्ध्यन्ते ॥ यस्ते विघातुको भ्राता । ममान्तर्. हृदये श्रितः **126**

T.A.1.31.6

तस्मा इममग्र पिण्डञ्जुहोमि । स मेऽर्थान् मा विवधीत् । मयि स्वाहा ॥ राजाधिराजाय प्रसह्य साहिने । नमो वयं वैश्रवणाय कुर्महे । स मे कामान् काम कामाय मह्यं । कामेश्वरो वैश्रवणो ददातु । कुबेराय वैश्रवणाय । महाराजाय नमः । केतवो अरुणासश्च ( ) । ऋषयो वातरशनाः । प्रतिष्ठाꣳ शतधा हि । समाहितासो सहस्रधायसं । शिवा नः शन्तमा भवन्तु । दिव्या आप ओषधयः । सुमृडीका सरस्वति । मा ते व्योम सन्दृशि । **127**

(अश्वान्-बलिर्-भुवो - भवेयुः - श्रित - श्च सप्त च) **31**

T.A.1.32.1

समवथ्सरमेतद् व्रतञ्चरेत् । द्वौ वा मासौ ॥ नियमः समासेन ॥ तस्मिन् नियम विशेषाः । त्रिषवण-मुदकोपस्पर्.शी । चतुर्थ कालपानभक्तः स्यात् । अहरहर्वा भैक्षमश्नयात् । औदुम्बरीभिः

समिद्भि-रग्निं परिचरेत् । पुनर्मा मैत्विन्द्रिय-मित्येतेना-ऽनुवाकेन । उद्धृत परिपूताभिरद्भिः कार्यं कुर्वीत **128**

T.A.1.32.2

अंसञ्चयवान् । अग्नये वायवे सूर्याय । ब्रह्मणे प्रजापतये । चन्द्रमसे नक्षत्रेभ्यः । ऋतुभ्यः समॅवथ्सराय । वरुणा-यारुणायेति व्रतहोमाः । प्रवर्ग्यवदादेशः । अरुणाः काण्ड ऋषयः ॥ अरण्येऽधीयीरन् । भद्रंकर्णेभिरिति द्वे जपित्वा **129**

T.A.1.32.3

महानाम्नीभि-रुदकꣳ सꣳस्पृश्य । तमाचार्यो दद्यात् । शिवानः शन्तमे-त्योषधीरालभते । सुमृडीकेति भूमिं । एवमपवर्गे । धेनुर् दक्षिणा । कꣳ समॅवासश्च क्षौमं । अन्यद्वा शुक्लं । यथा शक्ति वा । एवꣳ स्वाद्ध्यायं धर्मेण ( ) । अरण्येऽधीयीत । तपस्वी पुण्यो भवति तपस्वी पुण्यो भवति । **130**

(कुर्वीत - जपित्वा - स्वाद्ध्यायंधर्मेण द्वे च) **32**

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 32 Anuvaakams :-

(भद्रꣳ - स्मृतिः - साकजांना - मक्ष्य- तिताम्रा - ण्यत्युर्द्धाक्ष - आरोगः - क्वेद - मग्निश्च - सहस्रवृत् - पवित्रवन्त -आतनुष्वा -ष्टयोनीं - ॅयोऽसा - वथादित्य - स्यारोग-स्याथ वायो- रथाग्नेर् - दक्षिणपूर्वस्या - मिन्द्रघोषा व-आपमापां-ॅयोऽपा - मापो वै - चतुष्टय्यो - जानुदघ्नी - मग्निं प्रणीये - मा नु कं - ॅविशीर्ष्णीं - पर्जन्याय - पुन - रद्भ्यः -समॅवथ्सरं द्वात्रिꣳशत्)

korvai with starting padams of1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(भद्रं - ज्योतिषा - तस्मिन् राजानं - कश्यपाथ्-सहस्रवृदियं- नपुꣳसक - मष्टयोनी - मवपतन्ताना - मायतनवान् भवति - सतो बन्धुं - ता उत्तरतो - वज्रमेव - पुनर्मामैतु त्रिꣳशदुत्तरशतम्)

first and last padam in TA, 1st Prapaatakam :-
(भद्रं - तपस्वी पुण्यो भवति तपस्वी पुंण्यो भवति)

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय आरण्यके प्रथमः प्रपाठकः समाप्तः ॥
Appendix (Of Expansions) ट्.आ.1.11.1 - ब्रह्मा देवानां1 ब्रह्मा देवानां पदवीः कवीनामृषिर्विप्राणां महिषो मृगाणां । श्येनो गृध्राणाꣳ स्वधितिर् वनानाꣳ सोमः पवित्रमत्येति रेभन्न् ॥ 1 (Appearing in T.S.3.4.11.1)
ट्.आ.1.12.5 - वाश्रेव विद्यु2 वाश्रेव विद्युन्मिमाति वत्सं न माता सिषक्ति । यदेषां वृष्टिरसर्जि ॥ 2 (Appearing in T.S.3.1.11.5)
ट्.आ.1.13.2 - सुत्रामाणं3 महीमूषु4 सुत्रामाणं पृथिवीं द्यामनेहसꣳ सुशर्माण मदितिꣳ सुप्रणीतिं । दैवीं नावꣳ स्वरित्रामनागसमस्रवन्तीमा रुहेमा स्वस्तये ॥ 3
महीमू षु मातरꣳ सुव्रतानामृतस्य पत्नीमवसे हुवेम । तुविक्षत्रामजरन्तीमुरूचीꣳ सुशर्माणमदितिꣳ सुप्रणीतिं ॥ 4 (Both 3 and 4 appearing in T.S.1.5.11.5)
ट्.आ.1.13.3 - "हिरण्यगर्भो5 हिरण्यगर्भः समवर्तताग्रे भूतस्य जातः पतिरेक आसीत् । स दाधार पृथिवीं द्या मुतेमां कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ 5 (Appearing in T.S.4.1.8.3)
ट्.आ.1.13.3 - हꣳसः शुचिषत6 हꣳसः शुचिषद् वसुरन्तरिक्ष-सद्धोता वेदिषदतिथि र्दुरोणसत् । नृषद् वरसदृतसद् व्योमसदब्जा गोजा ऋतजा अद्रिजा ऋतं-बृहत् ॥ 6 (Appearing in T.S.1.8.15.2)
ट्.आ.1.13.3 -ब्रह्म जज्ञानं7 ब्रह्म जज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्वि सीमतः सुरुचो वेन आवः । स बुध्नियां उपमा अस्य विष्ठाः सतश्च योनिमसतश्च विवः ॥ 7 (Appearing in T.S.4.2.8.2)
ट्.आ.1.13.3 -तदित् पद8 तदित्पदं न विचिकेत विद्वान् । यन्मृतः पुनरप्येति जीवान् । त्रिवृद्यद् भुवनस्य रथवृत् । जीवो गर्भो न मृतः स जीवात् ॥ 8 (Appearing in T.B.3.7.10.6)
ट्.आ.1.19.1 - आ यस्मिन्थ्सप्त वासवा9 इन्द्रियाणि शतक्रत10 आयस्मिन्न् थ्सप्तवासवा स्तिष्ठन्ति

स्वारुहो यथा । ऋषिर्ह दीर्घश्रुत्तम इन्द्रस्य घर्मो अतिथिः ॥ 9 (Appearing in T.S.1.6.12.2) इन्द्रियाणि शतक्रतो या ते जनेषु पञ्चसु । इन्द्र तानि त आ वृणे ॥ 10 (Appearing in T.S.1.6.12.1)

ट्.आ.1.25.2 - वाय्वश्वा रश्मिपतयः11 वाय्वश्वा रश्मिपतयः । मरीच्यात्मानो अद्रुहः । देवीर् भुवन सूवरीः । पुत्रवत्वाय मे सुत ॥ 11 (Appearing in T.A.1.1.2)

ट्.आ.1.25.3 - इन्द्रघोषा वो वसुभि12 रेवा ह्येवे13 इन्द्र घोषा वो वसुभिः पुरस्ता-दुपदधतां ॥ 12 एवा ह्येव ॥ 13 (shOrt and lOngform arE thE same in 13) (Both appearing in T.A.1.20.1)

ट्.आ.1.27.2 - युवा सुवासाः14 युवा सुवासाः परिवीत आगात् । स उ श्रेयान् भवति जायमानः । तं धीरासः कवय उन्नयन्ति । स्वाधियो मनसा देवयन्तः ॥ 14 (Appearing in T.B.3.6.1.3)

ट्.आ.1.27.6 - शतमिन्नु शरदः15 शतमिन्नु शरदो अन्ति देवा यत्रा नश्चक्रा जरसं तनूनां । पुत्रासो यत्र पितरो भवन्ति मा नो मध्या रीरिषतायुर्गन्तोः ॥ 15 (This Expansion is appearing in "Apastambeeya Mantra Bagam (APMB)", also known as "EkagnikAdam", in 2nd Prasnam, 4th Section as 3rd Mantra.) (This is an odd Expansion as the expanded Mantra is not appearing in any of conventional Taittriya texts likE "Samhita", "Brahamanam" "Aranyakam")